

Noqeed, markeerder

In 2 Koningen 3:4 staat dat koning Mesa van Moab een ‘noqeed’ was, en van de profeet Amos wordt in Amos 1:1 gezegd dat hij één van de ‘noqdiem’, was.

Het woord ‘noqeed’ en ‘noqdiem’ zijn eigenlijk participia, deelwoorden, van het werkwoord ‘naqad’, dat ‘stippelen’ betekent.

Wat zou de overeenkomst zijn tussen een koning die ‘stippelaar’ genoemd wordt en de profeet Amos ook die functie had?

Hieronder volgen enkele vertalingen van dit woord:

De oudst bekend vertaling, die van de Septuaginta, herkende dit woord blijkbaar niet, want in die vertaling lijkt het een plaatsaanduiding te zijn.

De Revised Standard Version vertaalt; Sheepbreeder.

De Staten Vertaling vertaalt in Koningen ‘veehandelaar’, en in Amos ‘veehouder’.

De Herziene Staten Vertaling heeft beide keren ‘veehouder’.

De Naardense Bijbel vertaalt: ‘schapenfokker’, net als A.s. van der Woude en C. van Leeuwen.

Als men het Hebreeuwse woord ‘noqeed’ in verband brengt met het Arabische ‘naqad’, zou de vertaling van E.Henderson en T.E. McComiskey plausibel zijn, dat het om een fokker van uitgelezen schapen zou gaan.

Als men verband legt met het Akkadisch ‘naqidoe’, zou de positie van hoofd van schapfokkers of hoofd van schaapherders toepasselijk zijn. Dat zou ook passen bij de betekenis die dit woord in het Ugaritisch heeft, namelijk het opzicht hebben over vee en veehouders.

Als we bij het Hebreeuws blijven lijkt er duidelijk verband te zijn met het werkwoord ‘naqad’, ‘stippelen’, ‘van merktekens voorzien’.

Er wordt wel gedacht dat hier sprake is van het kleuren van de buik van rammen, waardoor die een verschillende kleur ‘stempelkussen’ meedroegen. Nadat oaien besprongen waren kon de schapenhouder aan de kleurtekening op de rug van het schaap welke ram het schaap gedekt had.

Maar omdat het in het verhaal in Koningen gaat over aantal lammeren en rammen dat de koning van Moab als belasting moest opbrengen lijkt door het spikkelen een percentage te worden geselecteerd. En dan zou het beroep van Amos óók te maken kunnen hebben met belastingopbrengst in natura bij de inwoners van Tekoa voor de koning in Jeruzalem. Dan was Amos dus ambtenaar en zelf geen schapenfokker.

Lukas de Grootte, November 2023